

Звіт про діяльність Ради з фінансової стабільності (серпень 2020 – липень 2021)

Національний
банк України

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

Київ 2021

Передмова

У звітному періоді Рада з фінансової стабільності (далі – Рада) традиційно обговорювала системні ризики та проблемні питання фінансового сектору. Загалом системні ризики фінансового сектору низькі та перебувають під контролем. Водночас співпраця з МВФ є запорукою зменшення загроз для фінансової стабільності й має бути продовжена.

Рада продовжила розгляд питань відновлення платоспроможності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) та планів скорочення непрацюючих кредитів (NPL) державних банків. Рада схвалила: реструктуризацію боргових зобов'язань ФГВФО шляхом переведення їх в умовні зобов'язання та визначила джерела їх погашення; особливості входження АТ "Ощадбанк" до системи гарантування вкладів фізичних осіб; поступове збільшення гарантованої суми вкладів до 600 тис. грн з 1 січня 2023 року.

Рада відзначила прогрес у реалізації планів скорочення NPL державних банків. Зважаючи на все ще великий обсяг проблемних активів, Рада рекомендувала державним банкам продовжити роботу з оздоровлення кредитних портфелів у 2021 році та активніше використовувати всі наявні інструменти роботи з NPL з метою їх зменшення нижче рівня 20% до 2025 року.

Серед інших ключових питань порядку денного Ради – побудова системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та системи гарантування виплат за договорами страхування життя. Рада підтримала розбудову цієї системи на платформі ФГВФО та погодила дорожню карту розширення системи гарантування.

ЗМІСТ

	Стор.
Поточний склад Ради	4
Основні питання, що розглядалися Радою	
1 Огляд системних ризиків	5
<i>Вставка: Ризики і ключові рекомендації міжнародних та іноземних рад/комітетів з фінансової стабільності</i>	8
2 Відновлення платоспроможності ФГВФО. Робота з посилення відповідальності колишніх власників збанкрутілих банків	9
3 Плани скорочення NPL у державних банках	11
4 Побудова системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та системи гарантування виплат за договорами страхування життя	12
5 Співпраця з МВФ	14
6 Робота Комітету з фінансового розвитку	15

Склад Ради з фінансової стабільності¹

Співголови Ради:

Марченко Сергій Михайлович	– Міністр фінансів України
Шевченко Кирило Євгенович	– Голова Національного банку України

Члени Ради:

Драганчук Юрій Олегович	– Заступник міністра фінансів України з питань європейської інтеграції
Рекрут Світлана Валеріївна	– Директор-розпорядник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб
Рожкова Катерина Вікторівна	– Перший заступник Голови Національного банку України
Хромаєв Тимур Заурбекович (до 23.03.2021)	– Голова Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку
Магомедов Руслан Садрудинович	

---

¹ Станом на липень 2021 року.

Основні питання, що розглядалися Радою з фінансової стабільності

За період із серпня 2020 року по липень 2021 року Рада провела два засідання.

1. Огляд системних ризиків

На кожному засіданні Ради Національний банк презентував огляд поточних ризиків для фінансової стабільності (таблиця 1).

Таблиця 1. Еволюція системних ризиків

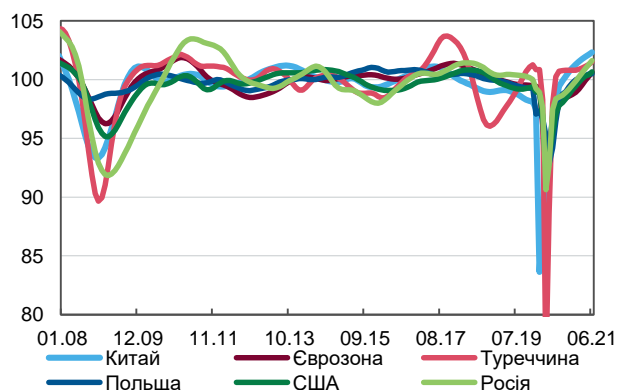
	2020		2021	
	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.
Світова економіка	↘	→	→	↘
Зовнішня кон'юнктура	↘	→	↘	→
Економічні умови	→	↘	↗	↘
Державні фінанси	↗	↘	→	→
Валютний ринок	↗	→	→	→
Геополітика	→	↘	↘	↗

Примітка:

Оцінка зміни ризиків. Стрілки вгору – збільшення ризику; стрілки вниз – зменшення ризику.

Світова економіка. Відновлення світової економіки, яке розпочалося у другій половині 2020 року, тривало у першій половині 2021 року зокрема завдяки масштабним фіскальним, монетарним та регуляторним заходам. Вже почалося згортання деяких з них. Фінансова система в цілому пройшла кризу без суттєвих втрат. Обсяги світової торгівлі повертаються до докризових рівнів. Очікується, що вже цього року обсяги ВВП основних торговельних партнерів України досягнуть докризових рівнів. Про очікування подальшого відновлення свідчать також випереджаючі показники зростання. Водночас економічне відновлення є нерівномірним через неоднорідність карантинних заходів та темпів вакцинації. Зберігаються загрози для світової економіки через нові хвилі та штами COVID, а також локдауни.

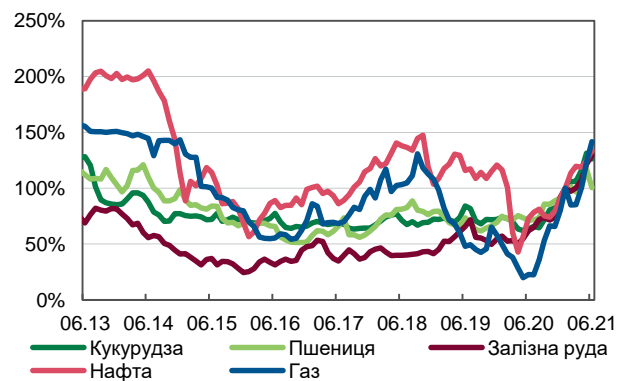
Графік 1. Динаміка складених випереджальних показників (CLI) ОЕСР* для основних торговельних партнерів України

* CLI розроблені для ранньої, за 6-9 місяців, ідентифікації зміни фази ділового циклу (пік чи спад). Значення понад 100 вказують на перспективу зростання, нижче 100 – спаду економіки

Джерело: ОЕСР.

Графік 2. Світові ціни на сировинні товари*, січень 2021 = 100%

* Зміна цін у доларах США. Нафта – сорт Brent; природний газ на хабах ЄС; залізна руда – концентрат, Китай; пшениця, кукурудза – міжнародні ринки.

Джерело: Federal Reserve Bank of St. Louis.

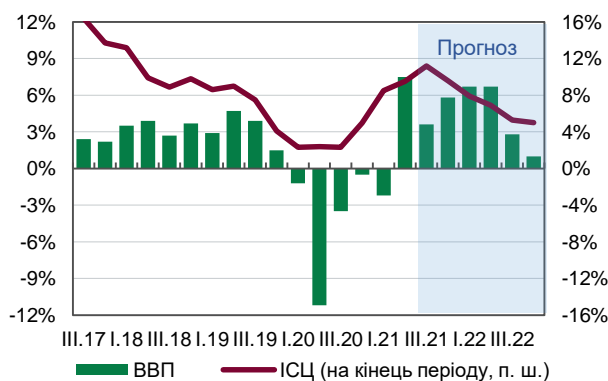
Зовнішня кон'юнктура. Поступове послаблення карантинних обмежень сприяло відновленню економічної активності, що підживлює попит на ресурси. Пропозиція на багатьох ринках не встигала за зростанням попиту унаслідок: гірших врожаїв, експортних обмежень, природних катаклізмів та інших тимчасових проблем (як на ринку залізної руди та природного газу). Негативним фактором для України є випереджаюче зростання цін на енергоносії.

Дохідність державних облігацій США – ключового глобального безризикового активу – зросла до докризового рівня під впливом прискорення інфляції та очікувань згортання ФРС програм стимулювання. Водночас збільшення дохідності у квітні зупинилося, згодом відбулося часткове її зниження, проте ризики нового підвищення зберігаються. Це може спричинити послаблення інтересу інвесторів до ризикових активів, а отже є ризик відпливу капіталу з економік, що розвиваються.

Економічні умови. Сприятливі умови торгівлі та високий внутрішній попит сприяють відновленню української економіки. У цілому за 2020 рік реальний ВВП скоротився на 4%, що було менше, ніж у попередні кризи та співставно з іншими країнами в регіоні. Хоча у першій половині 2021 року відновлення відбувається повільніше, ніж очікувалося, за результатами повного року очікується зростання на 3.8%. Проте ВВП знаходиться все ще нижче потенційного рівня. У 2020 році дефіцит торгівлі товарами суттєво зростає. Значний зовнішній попит на продовольство та послуги ІТ разом із стрімким підвищенням цін на світових товарних ринках підтримали український експорт. Імпорт суттєво скоротився минулого року через падіння цін на енергоносії, обмеження туризму та скорочення внутрішнього попиту через пандемію. У 2021 році імпорт високий, у т.ч. завдяки внутрішньому попиту. Перекази від українських мігрантів залишалися стійкими. Усе це зумовило формування одного з найвищих в історії профіцитів поточного рахунку платіжного балансу (3.4% ВВП). Разом із припливом капіталу до державного сектору та фінансуванням від МВФ він компенсував відплив капіталу за приватним сектором та дозволив наростити міжнародні резерви України до 8-річного максимуму.

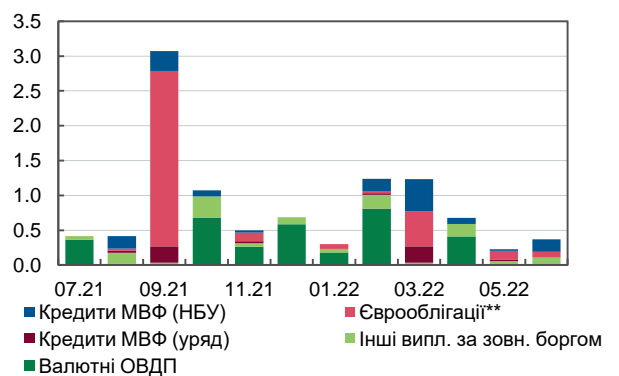
Через падіння світових цін на енергоносії, а також зниження попиту, упродовж 2020 року інфляція перебувала нижче цільового діапазону $5\% \pm 1$ в.п. Наприкінці року інфляція прискорилася, а з січня 2021 року – вийшла за верхню межу цільового діапазону через відновлення споживчого попиту, зростання цін на енергоносії та окремі продукти харчування. Повернення до цільового діапазону очікується у другій половині 2022 року завдяки надходженню нового врожаю цього року, корегуванню глобальних цін на енергоносії, вичерпанню ефекту низької бази порівняння, а також ефекту від посилення монетарної політики НБУ.

Графік 3. Динаміка ВВП та індексу споживчих цін (ІСЦ)*, % р/р

* Прогнози НБУ, Інфляційний звіт НБУ, липень 2021 року.
Джерело: НБУ.

Графік 4. Валютні виплати уряду й НБУ, екв. млрд дол.*

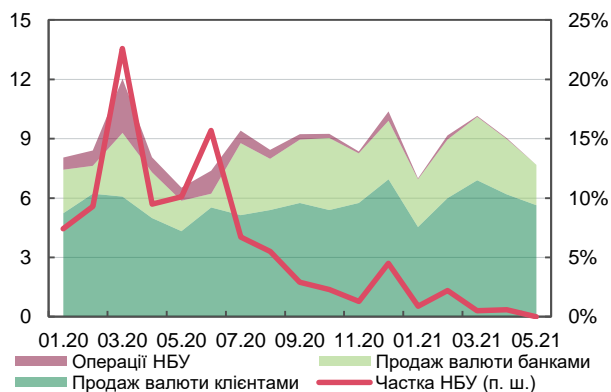
* У тому числі відсотки, ** Включаючи єврооблігації на 1 млрд дол., гарантовані США, – погашення у вересні 2021 року.
Джерело: Звіт про фінансову стабільність НБУ, червень 2021.

Державні фінанси. Дефіцит бюджету за підсумками 2020 року був меншим, ніж було передбачено Законом про Державний бюджет. Сформований буфер ліквідності та регулярні розміщення ОВДП створили певний запас міцності для держави. Один із ключових короткострокових ризиків 2021 року

– вересневі пікові виплати за державним боргом у валюті. Упродовж наступних дванадцяти місяців лише валютні виплати уряду та НБУ за державним і гарантованим державою боргом перевищать 10 млрд дол. США. У гривневому сегменті ринку погашення основного боргу та відсотків у другому півріччі 2021 року будуть більшими за 130 млрд грн. Співпраця з МВФ є запорукою зменшення загроз для фінансової стабільності й має бути продовжена.

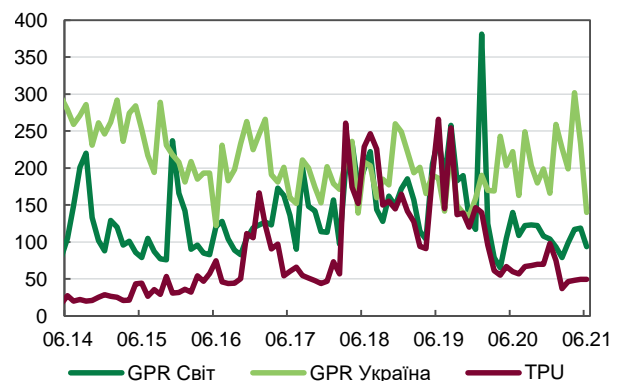
У перші п'ять місяців 2021 року дещо поліпшилася ситуація з ліквідністю фінансових рахунків уряду. Обсяги гривневих залишків були помітно стабільнішими, що свідчить про поліпшення бюджетного управління.

Графік 5. Обсяги операцій із продажу безготівкової іноземної валюти на міжбанківському ринку (млрд дол. в еквіваленті)*.

* За даними статистичної звітності, наданої банками. Операції банків на умовах "тод", "том", "спот"; операції клієнтів на умовах "тод", "том", "спот" і "форвард"; операції НБУ – купівля та продаж валюти; до обсягів купівлі/продажу на МВРУ не включаються внутрішні операції банків з клієнтами.
Джерело: Звіт про фінансову стабільність НБУ, червень 2021.

Графік 6. Індекс геополітичних ризиків (GPR)² та індекс невпевненості світової торгівельної політики (TPU)³.

<https://matteoiacoviello.com/gpr.htm> ;
<https://www.matteoiacoviello.com/tpu.htm#data>
Джерело: Dario Caldara and Matteo Iacoviello; Davis, Steven J.

Валютний ринок. Оперативне вжиття НБУ превентивних заходів дозволило швидко стабілізувати ситуацію на валютному ринку під час найгострішої фази кризи навесні-влітку 2020 року. Надалі сприятлива кон'юнктура підтримала високий рівень продажу валюти експортерами. Це компенсувало збільшення попиту на неї через поступове відновлення імпорту та значні бюджетні видатки наприкінці року. З початку 2021 року НБУ суттєво скоротив свою присутність на валютному ринку.

Геополітика. Початок роботи адміністрації нового президента США сприяв зниженню низки міжнародних ризиків. Невизначеність торгівельної політики знизилася, хоча конфлікт стратегічних інтересів США та Китаю не усунений. Навесні різке зростання ризиків, передусім в нашому регіоні, було зумовлене стягуванням російських військ до українських кордонів під приводом навчань. Після заяв про відведення військ РФ, якому сприяла позиція міжнародних партнерів України, напруга знизилася, хоча загроза зберігається. В цілому прогресу у врегулюванні конфлікту на сході не спостерігається – Росія проводить інтенсивну роздачу своїх паспортів на окупованих територіях, формує нові військові підрозділи на своїх західних кордонах. Іншою безпековою та економічною загрозою є очікувана добудова та запуск в експлуатацію газогону "Північний потік-2" та інших трубопроводів в обхід України.

² <https://www2.bc.edu/matteo-iacoviello/gpr.htm>

³ http://www.policyuncertainty.com/global_monthly.html

Вставка. Ризики і ключові рекомендації міжнародних та іноземних рад/комітетів з фінансової стабільності

Секретаріат РФС відслідковує системні ризики, які були виявлені міжнародними та національними радами та комітетами з фінансової стабільності, а також їхні рекомендації. Прогрес вакцинації та відновлення економіки дещо зменшили оцінку ризиків коронакризи. Отже зараз йдеться про поступове згортання антикризових заходів, яке втім не повинно бути зашвидким, щоб не створити ситуацію раптового припинення підтримки економіки чи окремих секторів, коли вони цього ще потребуватимуть.

Схема 1. Основні рішення та рекомендації комітетів/рад з фінансової стабільності у зв'язку з коронакризою

Вивчення наслідків коронакризи та реагування на них	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінка та моніторинг вразливостей, виявлених за результатами коронакризи (FSB, FSOC, FPC) • Розроблення політики на посилення стійкості фінансової системи (FSB) • Оцінка кредитних ризиків за результатами кризи та своєчасне створення резервів (ESRB, FSC NL)
Вивчення впливу кліматичних ризиків для фінансової стабільності	<ul style="list-style-type: none"> • Вивчення впливу кліматичних ризиків у режимі 2-річного стрес-тесту (FPC) • Вивчення впливу кліматичних ризиків (FSB, FSOC, HCSF)
Розробка планів / початок згортання антикризових заходів	<ul style="list-style-type: none"> • Поступовий, гнучкий перехід від надзвичайних заходів підтримки до цільової підтримки (FSB, ESRB) та реформ, спрямованих на сприяння довгострокової фінансової стабільності (FSC NL) • Скасування окремих заходів підтримки позичальників (FSC PL) • Перегляд рекомендації з обмеження виплати дивідендів (ESRB)
Завершення переходу від LIBOR на альтернативні орієнтовні (benchmark) ставки	<ul style="list-style-type: none"> • Затвердження графіку переходу на альтернативні відсоткові ставки (FSB, FSOC) • Формування рекомендацій про застосування альтернативних ставок (FSOC, FPC)
Відслідковування кіберризиків та їх наслідків	<ul style="list-style-type: none"> • Відслідковування кіберризиків (FSB, FSOC, FSC PL) • Підготовка до кіберстрес-тесту (FPC)

Примітка:

FSB – Рада з фінансової стабільності Великої двадцятки; ESRB – Європейська рада з фінансової стабільності; FSOC – Рада з нагляду за фінансовою стабільністю (США); FPC – Комітет з фінансової політики Банку Англії; HCSF – Вища рада з фінансової стабільності (Франція); FSC PL – Комітет фінансової стабільності (Польща), FSC NL – Рада з фінансової стабільності (Нідерланди).

Важлива тема обговорень у розвинених економіках – можливі реформи та усунення вразливостей, виявлених на початку розгортання коронакризи, у сегменті відкритих інвестиційних фондів з метою підвищення їх стійкості (FSOC, HCSF) та на ринку боргових зобов'язань (FPC, FSOC). Серед інших цікавих тем дискусій цих органів – рекомендації Комітету фінансової стабільності Польщі стосовно кооперативних банків та кредитних спілок, зокрема пропорційних вимог до звітності та застосування вимог до ліквідності, розширення можливостей фондування, консолідації.

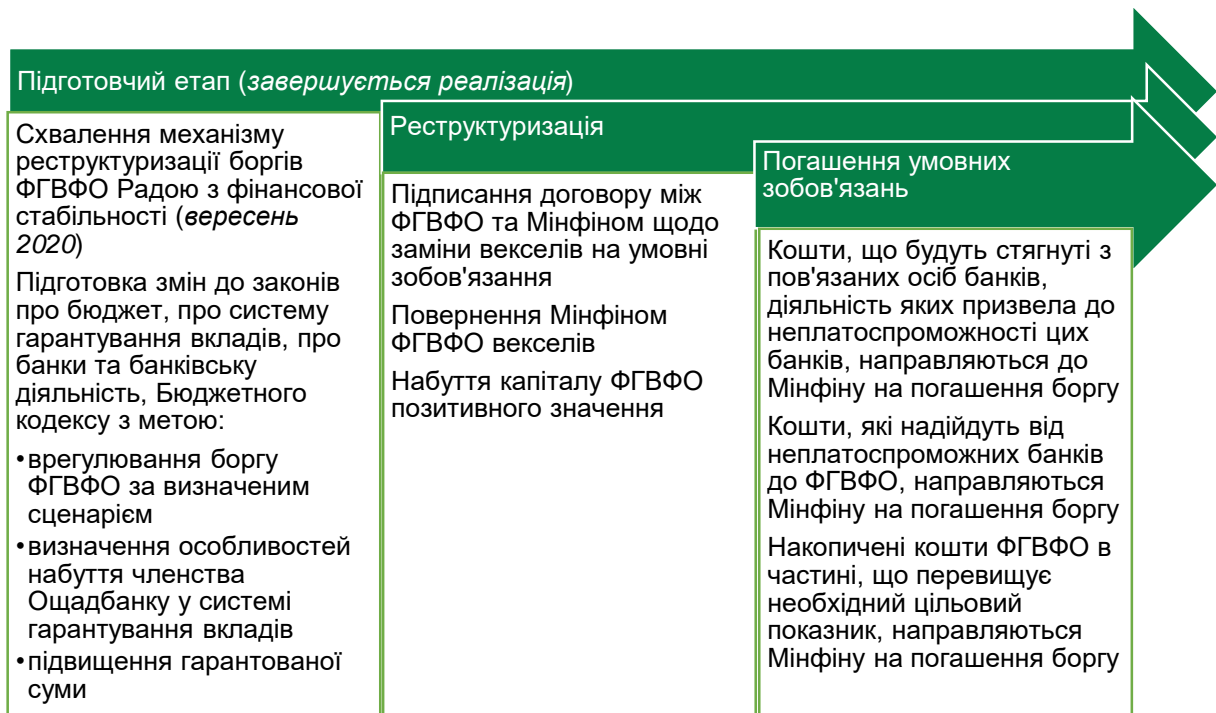

2. Відновлення платоспроможності ФГВФО. Робота з посилення відповідальності колишніх власників збанкрутілих банків

У вересні 2020 року Рада продовжила обговорення реструктуризації заборгованості ФГВФО. Поки капітал Фонду гарантування є від'ємним. ФГВФО накопичує кошти лише для розрахунку за борговими зобов'язаннями, але не для подолання майбутніх криз.

Рада розглянула два можливих сценарії вирішення проблеми заборгованості Фонду, розроблених за участі міжнародних експертів. За результатами порівняння переваг і недоліків було обрано сценарій, за якого погашення відсотків за векселями відбувається за рахунок повернення Фонду витрачених ним коштів від продажу активів та від стягнення з пов'язаних осіб збанкрутілих банків, а погашення номінальної вартості векселів – за рахунок майбутніх регулярних внесків банків. Рада схвалила план дій на основі цього сценарію.

Схема 2. План дій щодо реструктуризації заборгованості ФГВФО

Рада також обговорила та погодила одночасне з реструктуризацією підвищення гарантованої суми вкладу до 400 тис. грн та згодом до 600 тис. грн.

Схема 3. Наслідки врегулювання потенційної неплатоспроможності ФГВФО

У лютому 2021 року Рада розглянула прогрес у виконанні згаданого плану реструктуризації та обговорила проблеми, які виникли у процесі його реалізації, шляхи їх вирішення, а також актуалізацію плану. Пізніше неврегульовані питання були обговорені на робочому рівні, зокрема із залученням експертів міжнародних фінансових організацій.

Також на лютневому засіданні РФС розглянула питання роботи Фонду гарантування вкладів з повернення активів неплатоспроможних банків. За станом на початок 2021 року, ФГВФО подав заяви про вчинення кримінальних правопорушень пов'язаними з банками особами на суму 287,3 млрд грн, до суду дійшло 13 проваджень, у яких Фондом заявлено цивільні позови щодо збитків на суму близько 7 млрд грн. Щодо 2 осіб ухвалено обвинувальні вироки, на підставі яких Фондом заявлено вимоги про стягнення збитків у розмірі близько 2 млрд грн. За господарськими провадженнями ініційовано провадження на суму майже 97 млрд грн. Світовий досвід свідчить, що повернення коштів відбувається передусім завдяки позасудовим діям. Передбачається впровадження механізмів добровільного врегулювання та заохочення для боржників, які визнають борг і планують його погашати. РФС підтримала запропоновану ФГВФО концепцію законодавчого запровадження механізму врегулювання спорів між экс-власниками та Фондом.

30 червня 2021 року Верховна Рада прийняла за основу законопроект № 5542-1, яким зокрема передбачено:

- досягнення необхідного рівня забезпеченості системи гарантування вкладів фізичних осіб;
- забезпечення поступового набуття Ощадбанком членства у системі гарантування вкладів;
- механізми погашення зобов'язань за векселями, які були видані Фондом у 2015–2016 роках в обмін на облігації внутрішньої державної позики;
- управління цільовим показником Фонду – визначення реальних потреб у капіталізації для мінімізації потреби у зверненнях за фінансуванням з боку держави;
- збільшення гарантованої суми вкладів до 400 тис. грн з дня набрання законом чинності та до 600 тис. грн з 1 січня 2023 року.

30 червня 2021 року парламент також ухвалив Закон № 1588-IX (набув чинності 5 серпня) про вдосконалення механізмів виведення банків із ринку, що посилює права ФГВФО у цьому процесі. Серед іншого, закон упроваджує поняття “договір про добровільне відшкодування шкоди (збитків)” та “мирова угода”. Вони укладаються між Фондом та пов'язаною з банком особою та мають на меті відшкодування шкоди (збитків) кредиторам та/або банку.

Позиція Ради. Схвалити реструктуризацію усієї суми боргових зобов'язань ФГВФО шляхом переведення їх в умовні зобов'язання.

Визначити джерела погашення умовних зобов'язань Фонду:

- в частині боргу ФГВФО, що відповідає сумі відсотків за векселями – коштами, які надійдуть від стягнення з пов'язаних осіб неплатоспроможних банків та коштами, які надійдуть від ліквідаційної маси банків, які були визнані протягом 2014-2017 років неплатоспроможними, в рамках III черги ФГВФО;
- в частині боргу ФГВФО, що відповідає сумі номіналу векселів – коштами, які можуть розглядатися, як такі, що можуть бути спрямовані на погашення умовних боргових зобов'язань, в частині та за виконання наступних умов: ФГВФО має у своєму розпорядженні надлишкові кошти; перерахування надлишку коштів в погашення умовних зобов'язань не призведе до від'ємного значення капіталу ФГВФО; перерахування надлишку коштів в погашення умовних зобов'язань в майбутньому не призведе до погіршення фінансового стану ФГВФО.

Схвалити особливості входження АТ “Ощадбанк” до системи гарантування вкладів фізичних осіб.

Схвалити включення до законопроектів окремим пунктом зобов'язання ФГВФО після проведення реструктуризації здійснити підвищення рівня гарантованої суми вкладів до 600 тис. гривень.

Схвалити План реструктуризації боргів ФГВФО.

Взяти до відома результати роботи Фонду за напрямом стягнення шкоди з пов'язаних осіб та підтримати подальші дії ФГВФО, у т.ч. в іноземних юрисдикціях.

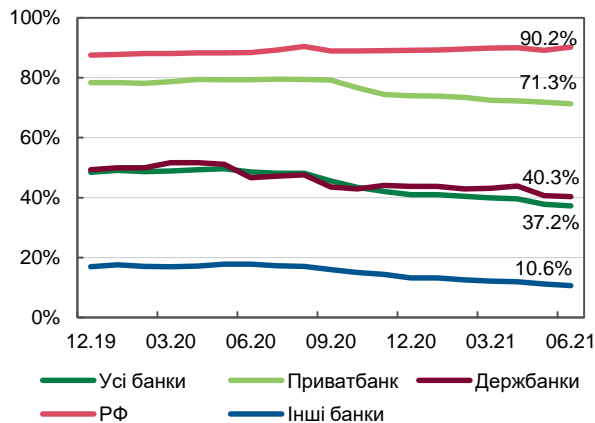
Підтримати концепцію проекту Закону України “Про врегулювання заборгованості / реструктуризації боргу неплатоспроможного банку” із урахуванням застережень стосовно встановлення обсягу відповідальності колишніх власників збанкрутілих банків.

3. Плани скорочення NPL у державних банках

Скорочення непрацюючих кредитів державними банками було у фокусі уваги Ради і створеного нею Комітету з урегулювання непрацюючих кредитів державних банків протягом звітного періоду.

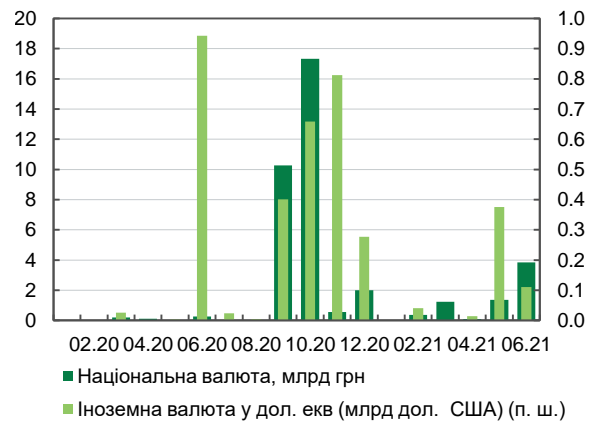
На засіданні у лютому 2021 року Рада відзначила прогрес у реалізації планів скорочення NPL державних банків, схвалених Радою у червні 2020 року. Цьому сприяло нормативне регулювання роботи з NPL урядом та Національним банком, зокрема ухвалення у квітні 2020 року НБУ вимог до списання знецінених фінансових активів.

Графік 7 . Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків

Джерело: НБУ.

Графік 8 . Щомісячні обсяги списаних непрацюючих кредитів державних банків

Джерело: НБУ.

Частка непрацюючих кредитів усіх банків знизилася за 12 місяців на 11.3 в. п. до 37.2% у червні 2021 року. Помітне зниження за цей період продемонстрували Приватбанк: -8.0 в. п. та інші державні банки: -6.3 в. п.

Основним інструментом оздоровлення портфелів стало списання раніше зарезервованих непрацюючих кредитів. За 12 місяців станом на 1 липня 2021 року списано 37.1 млрд грн для гривневих кредитів та 2.7 млрд дол. в еквіваленті для валютних кредитів, з початку 2020 року - відповідно 37.6 млрд грн та 3.7 млрд дол. США.

Банки продовжують врегульовувати заборгованість шляхом її реструктуризації. У 2020 році банками здійснено реструктуризацій заборгованості згідно положень Закону України "Про фінансову реструктуризацію" на суму понад 20 млрд грн. Загалом на початок 2021 року було проведено 41 реструктуризацію на суму 65.2 млрд грн, що еквівалентно 16% непрацюючих кредитів сектору. До процедур фінансової реструктуризації активно залучені державні банки. На початок 2021 року на них припадало 30 зі згаданого числа процедур і 88% від загальної суми.

З початку 2021 року додатково завершено 3 процедури реструктуризації (5.8 млрд грн) та відкрито 4 нових (7.0 млрд грн), переважно за участю державних банків.

Позиція Ради. Зважаючи на все ще значний обсяг проблемних активів, рекомендувати державним банкам продовжити роботу з оздоровлення кредитних портфелів у 2021 році та активніше використовувати всі наявні інструменти роботи з NPL з метою їх зменшення нижче рівня 20% до 2025 року.

4. Побудова системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та системи гарантування виплат за договорами страхування життя

На сьогодні існує юридична основа для розбудови системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та системи гарантування виплат за договорами страхування життя (далі – розширення системи гарантування):

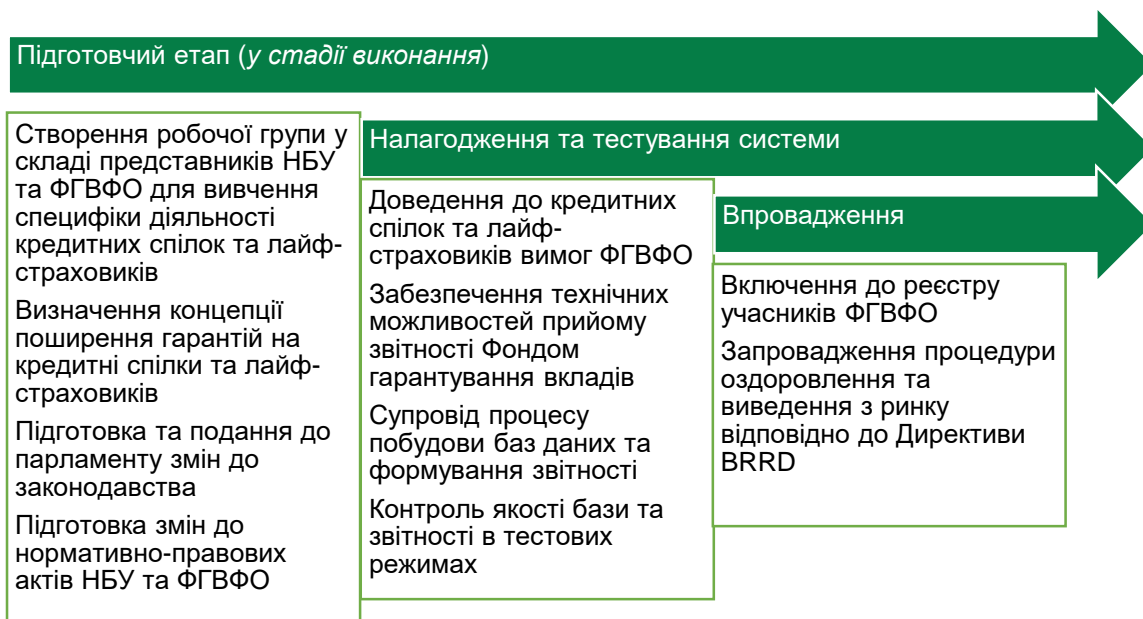
- Директива ЄС 2014/49/EU, яка передбачає, що кожна кредитна установа повинна бути частиною схеми гарантування депозитів;
- Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (п.1.1.5 про створення системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та гарантування виплат за договорами накопичувального страхування життя);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106 та Рішення Правління НБУ від 21.12.2020 р. №749-рш, які передбачають запровадження обов'язкової участі кредитних спілок у системі гарантування вкладів.

Рада проаналізувала кілька можливих інституційних моделей розширення системи гарантування. Оптимальним рішенням з точки зору балансу переваг та недоліків визначено розбудову системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та системи гарантування виплат за договорами страхування життя на базі ФГВФО. Рада погодилася, що передумовою для розширення системи гарантування є:

- забезпечення якісного пруденційного нагляду за кредитними спілками та страховиками життя (НБУ запроваджує з 1 липня 2020 року); це допоможе запобігти гарантуванню вкладів у фінансово ненадійних фінустановах;
- отримання ФГВФО необхідного мандату на гарантування вкладів та виведення фінустанов з ринку;
- розбудова системи раннього втручання (над цим працюватимуть НБУ та ФГВФО);
- акумулювання системою коштів для гарантування – окремо для банків, кредитних спілок та страховиків життя;
- забезпечення безповоротності внеску до фондів гарантування, щоб уникнути загрози підриву її платоспроможності.

Рада погодила дорожню карту розширення системи гарантування.

Схема 4 . Дорожня карта створення системи гарантування

Для реалізації дорожньої карти Рада створила робочу групу з експертів НБУ та ФГВФО. На сьогодні опрацьовуються законодавчі пропозиції зі створення системи гарантування вкладів членів

кредитних спілок. Також обговорюються варіанти побудови системи гарантування виплат за договорами страхування життя.

Позиція Ради. Концептуально підтримати підхід щодо створення системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та гарантування виплат за договорами страхування життя на базі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Створити спільну робочу групу з представників НБУ та ФГВФО для напрацювання законодавчих пропозицій, необхідних для створення системи гарантування вкладів членів кредитних спілок та гарантування виплат за договорами страхування життя. Провести консультації з учасниками ринку.

5. Співпраця з МВФ

Питання співпраці з міжнародними фінансовими організаціями завжди у фокусі уваги Ради. На сьогодні Україна досягнула помітного прогресу у виконанні домовленостей із МВФ у сфері фінансової політики, включно із затвердженням планів державних банків зі скорочення непрацюючих кредитів, просуванням у врегулюванні питання платоспроможності та посилення спроможності ФГВФО.

Вагомим кроком у цьому напрямку стало ухвалення Верховною Радою 30 червня 2021 року Закону України № 1587-IX "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи". Законом внесено зміни до Закону України "Про банки і банківську діяльність", зокрема, у частині: вимог до капіталу банків; банківського нагляду; повноважень ради банку, системи внутрішнього контролю та управління ризиками; вимог щодо набуття істотної участі у банку; пов'язаних осіб; створення та ліцензування банків; порядку відкриття філій та представництв іноземних банків на території України тощо. Ухвалення закону наближує банківське законодавство України до законодавства Європейського Союзу та запроваджує найкращі міжнародні практики регулювання банківського сектору. Закон підвищить відповідальність органів управління банків за ухвалені рішення, що сприятиме стабільній діяльності банківської системи та захисту інтересів вкладників, інших кредиторів банків.

У контексті ризиків та перешкод для активізації співпраці з міжнародними донорами обговорювалось оскарження у Конституційному суді положень законів "Про банки та банківську діяльність" та "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб". Зміни до цього законодавства ухвалювалися на виконання домовленостей із міжнародними фінансовими організаціями. Визнання неконституційними цих законів чи окремих їхніх положень спричинило би значну правову невизначеність у роботі фінансового сектору та необхідність повторного законодавчого врегулювання критичних для фінансової стабільності питань.

Відновлення активної співпраці із МВФ нейтралізуватиме ризики для макроекономічної стабільності. Зростання дохідностей довгострокових цінних паперів США на початку року здорожчало запозичення для усіх емітентів, зокрема і для українського уряду. Відтак високі показники інфляції у США та інших розвинутих економіках можуть спровокувати нове зростання довгострокових ставок та ускладнити залучення Україною коштів на зовнішніх ринках. Допоки ефекти кризи, викликані пандемією COVID-19, для міжнародних фінансових ринків все ще є непевними, Україні вкрай важливо мати постійний доступ до міжнародного офіційного фінансування. Програма МВФ для країн з низьким кредитним рейтингом є страховим полісом і гарантією того, що періоди виплат за зовнішнім державним боргом буде пройдено гладко, з мінімальними ризиками для макроекономічної та фінансової стабільності.

Позиція Ради. Рада рекомендувала провести систему комунікаційних заходів стосовно перешкод для активізації співпраці з МВФ. Члени Ради дійшли згоди про необхідність посилення роботи у напрямку мінімізації ризиків, що стримують відновлення активної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

6. Робота Комітету з фінансового розвитку

У звітному періоді Робоча група (Комітет) з фінансового розвитку, створена при Раді у грудні 2019 року, продовжила роботу над реалізацією Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року (далі – Стратегія). Своє друге засідання Комітет провів 18 лютого 2021 року.

У березні 2021 року фінансові регулятори прозвітували про стан виконання Стратегії за 2020 рік. Ключовими досягненнями в межах виконання Стратегії стали:

- збереження фінансової стабільності в країні, незважаючи на пандемію COVID-19;
- прибутковість та ефективність роботи банківського сектору впродовж минулого року;
- успішне передавання функції з нагляду за небанківським фінансовим ринком від Нацкомфінпослуг до НБУ та НКЦПФР;
- спрощення процедури віддаленої ідентифікації та верифікації банківських клієнтів з цифровим паспортом у мобільному застосунку “Дія” та можливість використання його під час касових операцій у банках;
- розвиток Системи BankID НБУ та запровадження комерційної моделі її роботи (було підключено 27 банків-ідентифікаторів на кінець 2020 року);
- поживлення кредитної активності малого та середнього бізнесу;
- зниження частки непрацюючих кредитів у банківській системі, зокрема в державних банках;
- розроблення плану заходів для набуття Ощадбанком статусу учасника ФГВФО та підготовка відповідних змін до законодавчих актів України;
- позитивні тенденції зростання рівня проникнення послуг фінансового лізингу та страхування життя;
- упевнене зростання суми та кількості безготівкових операцій із платіжними картками;
- приєднання НБУ та НКЦПФР до Мережі сталого банкінгу (SBN) з метою поліпшення екологічного, соціального та корпоративного управління;
- поліпшення рівня прийнятних активів у структурі загальних активів страхових компаній;
- посилення захисту прав споживачів фінансових послуг і підвищення їхньої фінансової грамотності завдяки законодавчому закріпленню нової функції центрального банку із 2020 року;
- прийняття Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів”, який передбачає врегулювання питання інфраструктури організованих ринків, зокрема функціонування товарних ринків та ринків деривативних фінансових інструментів;
- затвердження Кодексу корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації;
- запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності “Система фінансової звітності” з метою подання фінансової звітності звітність в уніфікованому електронному форматі iXBRL;
- розробка нового механізму захисту прав власників облігацій, а саме – проведення зборів власників облігацій.

У червні 2021 року Комітет продовжив роботу у рамках консультативної платформи та обговорив такі питання:

- реалізація Стратегії з урахуванням нової Стратегії Національного банку України до 2025 року;
- виконання Національної економічної стратегії України до 2030 року з фокусом на фінансовий сектор.

Позиція Ради. Рада підтримала роботу Комітету з фінансового розвитку як спеціальної робочої групи з питань стратегічного розвитку, планування та узгодження позицій з розроблення і впровадження в Україні рішень, що стосуються розвитку ринків фінансових послуг.